

פרשת "נח" הסתגלות והכרת תודה

מאת מיכאלה קלי

אתחיל מהסוף. אני מסתכלת על נח שבסוף הפרשה ולבי נחמץ. הוא שותה, משתכר ומתגולל באוהלו בטמטום חושים. לא ברור מה בדיוק קרה עם הבן הצעיר שלו, אבל לפי פשט הפסוקים הוא ראה את אבא שלו במצב מביך מאוד. אין ספק, נח בנקודת שפל. אני מניחה שהוא השתכר מהסיבה שרוב האנשים משתכרים: כדי לברוח מהמציאות.

נח המסכן. הוא זכה למשימה אלוהית. נשגבת. הוא היה בפסגה תרתי משמע. הייתה לו התגלות, ובאמונה מלאה הוא הלך בעקבות הקול האלוהי, הלך נגד הזרם, נגד כל מה שנראה מקובל והגיוני, השקיע שנים בבניית התיבה, הפליג עם רוח האלוהים המרחפת על פני המים והציל את העולם.

ועכשיו מה? לחזור לשגרת הקיום וההשרדות? שוב לעבוד את האדמה, ולגדל ילדים, ולאכול לחם בזיעת אפיים? איזו הסתגלות קשה.

סבא שלי עלה לארץ בגיל 16, בתחילת שנות העשרים, בעקבות החלום הציוני. עשרים שנה אחר כך הוא היה מפקד ההגנה באזור רחובות. במובן מסוים הוא איבד את עולמו עם הקמת המדינה שלמענה הוא נלחם. המדינה קמה וכבר לא הייתה צריכה אותו. מחיים סוערים, עתירי אדרנלין ומעשי גבורה, נשאר רק מדליות. במשך כמעט ארבעים שנה, עד יום מותו, הוא התעסק בים קטנות. אחרי כמה ניסיונות עסקיים כושלים הוא ישב בקפה פינתי יום אחרי יום, שנה אחרי שנה, תיווך במקרקעין וסיפר על מעשי הגבורה ההם.

אם בכלל אפשר להשוות, העולם החדש שנברא כבר לא היה זקוק לנח. גם אלוהים לא. זו דרכן של מהפכות: מרגע שהמטרה הושגה כבר אין בהן צורך.

הסתגלות למציאות משתנה היא עניין קשה. תמיד יש פער בין האגרא רמה לבירא עמיקתא, בין הפסגה לבין היום-יום, בין הפוטנציאל לבין הקיים, בין מה שהיינו ומה שיכולנו לעשות לבין מה שאנחנו עכשיו. אין מי שלא עובר תקופות של הסתגלות: עבודה

חדשה. הגירה. גירושין. מוות של אדם קרוב. נכות פתאומית. מחלה. הזדקנות... כוכבי רוק ופופ ושחקנים התאבדו בגלל הפער בין הזוהר של הבמה ואהבת הקהל לבין חיים היום-יום והאנשים הפשוטים שהם היו אחרי ההופעה, כשחוזרים הביתה – אבל מה כל אלה לעומת האררט? כמה קשה לעבור מהצלחת האנושות ליום-יום של זיעת אפיק.

המציאות משתנה כל הזמן, ואין לנו ברירה אלא להישיר אליה מבט ולזהות את ההווה שלנו, כי אחרת אנחנו בורחים. גם בלי אלכוהול. (לפעמים המציאות משתנה לטובה, וחשוב שנשים לב גם לזה. יש רגעים טובים, ואם לא נקדיש להם תשומת לב הם ילכו לאיבוד בשגרת היום-יום – ברכת הודיה).

אז נח מתגולל בקיאו, ואולי הוא חושב "פעם הייתי... פעם בניתי... פעם עשיתי...". אילו רק היה מוצא טעם חדש וראוי לחייו. אילו רק היה **זוכר** מה קרה כשחזר ליבשה – אולי הוא לא היה משתכר. שלושה דברים קרו עם החזרה ליבשה. **הדבר הראשון** שקרה הוא שאלוהים אמר לו "צא מן התבה אתה ואשתך ובניך ונשי בניך אתך. יזכל החיה אשר אתך [...]. וְשָׂרְצוּ בָאָרֶץ, וּפְרוּ וּרְבוּ עַל-הָאָרֶץ". אלוהים נתן הוראה להתחיל ליישב את העולם החדש. **הדבר השני** שקרה הוא שנח בנה מזבח כדי להכיר תודה לאלוהים. אחרי מסע ממושך בין מים למים, בידיעה שהכול נמחה ונעלם, נח היה אסיר תודה להיות בחיים ולהרגיש שוב קרקע מתחת לרגליים. הכרת התודה של נח חשפה את הצד הטוב שלנו כבני אדם ואת הלב הטוב שלנו והיא הובילה ל**דבר השלישי** שקרה: "וַיִּרַח יְהוָה אֶת-רִיחַ הַנְּיִיחַת, וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל לְבוּ לֹא אֶסַף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאָדָמָה בְּעִבּוֹר הָאָדָם, כִּי יֵצֵר לִב הָאָדָם רַע מִנְּעֻרָיו".

אין טעם לחולל עוד מבול כי אנחנו לא הולכים להשתפר, אבל למרות חסרונותינו, וטיפשותנו, והיכולת שלנו לפגוע ולהזיק, יש לנו יכולת לבחור בין רע לטוב – ולהתגבר. איך אמרו חז"ל – "איזהו גיבור? הכובש את יצרו", את אותו "יצר לב האדם". הצאצאים של נח צעדו במדבר 40 שנה ולא הפסיקו להתלונן אחרי שהצילו אותם מחיי עבדות וסבל, אבל נח – הוא ירד מהתיבה ובנה מזבח תודה. ולכן הברית. אלוהים כרת איתנו ברית בגלל שיש בנו גם יכולת להיות טובים, ואוהבים, ומלאי הכרת תודה, וכשאנחנו טובים אין עלינו. כאלה אנחנו – רעים וגם טובים, פוגעים וגם אוהבים. אלוהים בחר לקבל אותנו, כמו שאנחנו, וזה בא לידי ביטוי בהבטחה ובברית ובקשת בענן.

ביום כיפור הקדשנו הרבה תשומת לב לכוח של הסליחה. פרשת נח נותנת לנו הזדמנות לחשוב על תמונת הראי – על הכוח של הכרת תודה. אנחנו מבקשים סליחה על מעשה שעשינו בגלל יצר הרע שלנו, אנחנו מכירים תודה על מעשה שמישהו עשה למעננו מכוח יצר הטוב שלו. בשני המקרים אנחנו נדרשים לגלות צניעות ולהתבטא בכנות וביושר. בשני המקרים אנחנו יוצאים לרגע מהבועה שלנו, מסתכלים על האחר ומכירים במשמעות שלו בחיים שלנו, בכוח שלו ושלנו להשפיע זה על זה, לרע ולטוב. הקשת בענן מעידה שרגעים כאלה יכולים לשנות עולמות.